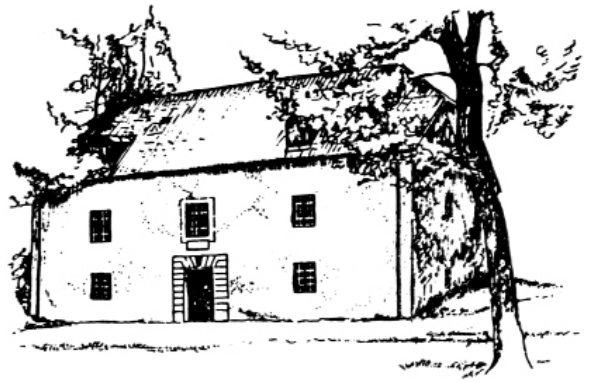

BRUKS- ANVISNINGEN

NR 57 – FEBRUARI 2026

Medlemsblad från Åkers Hembygdsförening

www.akershembygd.se

Ordförande har ordet

Johanna vid Bredsjönäs

Tre snabbishistorier

Uppehåll i myrlandet

Vi upptäcker Åkers minsta sjö

BRUKSANVISNINGEN GES UT AV
Åkers Hembygdsförening
c/o Nils Danielsson
Källvägen 11
647 52 Åkers Styckebruk

REDAKTIONSRÅD
Sten Hellgren, Tomas Larsson,
Pelle Johansson

ANSVARIG UTGIVARE
Nils Danielsson

REDAKTÖR & GRAFISK FORM
Per Hellgren

TRYCK
Grafoma Tryck & Design AB,
Strängnäs 2026

KONTAKT
info@akershembygd.se
www.akershembygd.se

SKRIBENTER I DETTA NUMMER
Pehr Bengtsson, Nils Danielsson,
Johan Knutsson, Per Hellgren och
Harry Lindblad.

OMSLAGSBILD
Artikelförfattaren Per Hellgren vid
Abborrsjön den 28 oktober 2021.
Bilderna tagna med självutlösare.

ISSN: 2004-8513 (Online)

Hej Medlemmar!

God fortsättning på det nya året!

JA!- VINTER! Du är varmt välkommen tillbaka med snö och kyla! Det var några år sen sist.

Vad har hänt?

Vi har under hösten 2025 ordnat och deltagit i en rad arrangemang:

- ✓ Lajvning med barn om livet förr i Museet och vid Cosswatorpet. Populärt bland skolbarn.
- ✓ Utställning om Brukets nutidshistoria 1970–2020 i Arkivet.
- ✓ Föredrag om Evert Lidén, gjuterichef under tre decennier, i Folkets hus.
- ✓ Höstens stora musikarrangemang, "Musik för hela slanten" i Folkets hus, med fyra hyfsat lokala band. Musik, fika, bugg och tryckdans.
- ✓ Bok- och "sakbord" på Nätverk Åkers höstmarknad och vid Bokfest i Engelska Parken, där författaren Kajsa Almstedt ordnat releaseparty för sin nya ungdomsbok *Mysteriet i Engelska parken*.
- ✓ Glöggafton – som förr i Motstugan med musik och almanacksutdelning.
- ✓ Även försäljningsbord och parkeringsvakteri vid Nätverk Åkers Nyårsaftonsfest kl 11-14. Nyårsfesten upp-skattas av barn och vuxna, som åker skridsko, fikar och umgås i Ishallen. Mer än 1000 besökare! Vi är glada för samarbetet med Nätverket!
- ✓ Samt deltagande i aktioner för att skydda Ulvaskogen mot ett stort kalhygge.

Ulvaskogen

Ägaren av en stor skogsfastighet längs Visnarens och Marvikarnas södra stränder förbereder ett kalhygge på 42 hektar. Det är stort! Skogarna är genomkorsade av flera vandringsleder och är ett av traktens mest besökta naturområden. Ca 7000 kanotister paddlar årligen vid de branta skogbevuxna stränderna. Det tillför höga kvaliteter, hälsa, välmående, naturkunskaper till samhället och hela Strängnäs kommun. Åkers Hembygdsförening tillsammans med Naturskyddsföreningen och Föreningen Rädda Ulvaskogen försöker få kommunens politiker och Länsstyrelsen att skapa ett skydd för den hotade miljön. Vi har hittills fått ett visst gehör för våra förslag. Kampanjen fortsätter. ■

Från Kassören

Vi hoppas på många medlemmar för 2026! Värva vänner och släktingar. Avgiften kan sättas in på bg-konto 704-8960 eller via Swish 123 351 14 09 med namn, adress, telnr och e-post. Årsavgiften 2026 är 150 kr för enskild medlem eller 200 för familj på samma adress.

Yvonne Elofsson,
kassör

Sjöar i Åkers Bergslag del 6.

Ett kort uppehåll i myrlandet

I Åkers bergslag finns över 30 sjöar. Många av dem har en historia tätt sammankopplad med den industriella och kulturella berättelsen om Åker. En av de allra minsta sjöarna är Abborrsjön som är omgiven av en ödesmättad myrmark som närmst för tankarna till Västerbotten.

Text & foto: Per Hellgren

Man kommer fram där skogen bryter upp, ljusnar, där det kuperade, slutna skogsrummet, planar ut i en öppen dimmig hed – eller en mosse, som det egentligen är.

Det finns flera utbredda myrmarker i Åkers bergslag som benämns som mossar. Gallsjömossen och Stora Mossen invid Mossjön är två av de största, men där finns även Papperskärrsmossen, Långbromossen och Bredmossen.

Abborrmossen är ytterligare en spännande myrmark som ligger längs med Sörmlandsledens etapp 17. Mitt i detta gungande myrland ligger även den lilla Abborrsjön som är en av Åkers bergslags verkliga minisjöar. Kanske är den

rent av traktens allra minsta.

Sjön är numera nästintill helt inmossad, en uppgrundad sörpa – kvar finns bara ett öppet vatten som är drygt 60 meter långt. Men stannar man till och betraktar omgivningarna så kan man fortfarande se de vackra konturerna av vad som en gång i tiden, sannolikt för flera hundra år sedan, måste ha varit en oerhört fin badsjö. Omgiven av berghälar på södra sidan där Sörmlandsleden slingrar förbi, med talldungar och vassruggar som fortfarande kantar en strandremsa som inte haft en klar vattenspegel på mycket länge. Ständigt solvarma om sommaren, lika hala om hösten är dessa granitbulor. Ett vemod griper nästan tag i en när man ser de gamla konturerna.

Gungfly vid Abborrsjön sent i oktober då
mossens röda höstfärger syns allra bäst.

Fortfarande kan man slå sig ner på bergformationerna och blicka ut över det lilla som är kvar av Abborrsjön, ett litet kisande öga en bit ut i mosslandskapet. En gråblå göl med distinkta kanter av mossig gungfly, en biologisk installation mitt i ödsligheten.

Själv tycker jag landskapet påminner om något som förstörts i ett krig, men nu vet jag att det är naturens egen nedbrytning – eller omvandling kanske är ett bättre ord – som pågår.

Mossen är helt enkelt en sjö som snörts av från sina vattenflöden och börjat växa igen. Endast nederbörd vattnar en mosse. Så småningom har syretillgången för växterna blivit så låg att gammalt växtmaterial inte ruttnar, i stället byggs mossor på hela tiden och omvandlas på sikt till torv. Myrlandet är oftast syrefattigt och surt och tillväxten är långsam. De tallar som slagit rot på mossen kan vara mycket gamla trots att de är små, magra, tvinsjuka.

Vid Abborrsjön sker tillrinningen av vatten från Trullsjön i väster vars livliga vatten flödar ner i södra delen av myren. Från Abborrsjön korvar sig sedan vattnet vidare ner mot Harsjön. Men större delen av Abborrmossen, den norra öppna myrmarken, har alltså snörts av från denna bevattning, den har för länge sedan inlett sin egen utveckling bort från att vara en sjö till att bli just en mosse.

Redan på 1887 års karta över Skeppsta ser Abborrsjön ut att ha ungefär samma storlek som den har i dag, så även mossens utbredning. Processen är med andra ord långsam.

Kerstin Ekman skriver i sin bok *Herrarna i skogen* (2007) om ett historiskt hat mot myrmarken, synen på detta område som impediment – ett tämligen olönsamt, ofruktbart, stycke land som till varje pris måste göras just lönsamt. Med alla till buds stående medel; utdikning, uppodling, plantering och så småningom – avverkning. Hatet går ända bak till Linné och hans norrländska resa där han vandrar genom oöverskådliga myrar utanför Lycksele och inte utan affekt skriver: ”Straxt efter begynte Myrar, som mest stodo under vatten, dem måste vi gå en hel mil, tänk med vad möda, vart steg stod upp till knäs ... Våra kängor voro fulla med kallt vatten”.

Runt sekelskiftet 1700/1800 omfattade de svenska våtmarkerna cirka tolv miljoner hektar, det vill säga närmare 30 procent av landets yta. På den tiden sågs myren som en våt öken, ett ofruktbart och oönskat inslag i det produktiva landskapet. I bästa fall kunde man gräva fram torv ur mossen, för att använda som bränsle att elda och att strö i ladugårdar efter torkning. Bruket i Åker använde sig av torv från olika mossar på skogen, bland annat Stora Mossen vid Mossjön, men att mossbrytning skett vid Abborrmossen är inte sannolikt.

Den trevligaste och bästa vägen till Abborrsjön är att från Harsjöhult försiktigt lunka fram på Sörmlandsleden mot Finnsjön. Man får då se en typisk tallmo med lågsmala tallar och lavluddiga berghällar som skjuter i dagen överallt. Stigen är väl upptrampad och märkt med orange markering hela vägen bort till

Abborrsjön. Promenaden tar runt 15-20 minuter i lugnt tempo.

Det som sedan möter en är en sjö som tydligt är på väg att tyna bort, en stor rödskiftande mosse runtom den lilla tjärnen. Ett försvinnande bevittnat av sekler av människor uppe på skogen. Skogsbrukare, jägare, fiskare, torpare. Inmossningen är oåterkallelig och Abborrsjöns tragiska öde är som sagt att försvinna.

Om hösten är sjön särskilt vacker, då mossen skimrar i rött och man kan ta sig ut ända fram till vattenkanten, bara man har stövlar som mjukt sjunker ner i tallvitmossans röda kött och ljungens sega snärjen.

Från strandbrynet har man sedan fri blick ut över vad som vid en första anblick utgör ett närmast ökentomt mosslandskap och först då anar man också sjöns hela vidd en gång i tiden. Kilometervidder där holmar med hungrande tallskog skjuter upp här och var, det är nästan så man kan se vattnet i en betydligt större sjö framför sig. Småtallar och kärvar med ljung bildar pucklar överallt i mossen och runt hela den forntida sjöns kanter klänger sig fortfarande en gul krans av vass envist kvar.

Mossen breder ut sig norröver, där inmossningen gått så långt att dungar med tall har slagit rot i vätan och kunnat växa sig ordentligt stora. På enstaka holmar i landskapet är skogen högre ändå. Omvandlingen från sjö till landområde är nära nog slutförd i denna ände av mossen.

Få växter uthärdar denna sura miljö.

En spångad sträcka genom kärren förbi Abborrsjön på Sörmlandsledens etapp 17.

Mest är det fråga om olika vitmossor, halvgräs som tuvull och tuvsäv, kanske tranbär och rosling, garanterat ljung, odon och kråkbär. Bland örterna märks ofta sileshår och en del låga tallar.

Kommer man på cykel norrifrån Kalkbro finns ännu en väg in till Abborrsjön, förutom stigen från Harsjöhult. Ta bara höger in på grusvägen som går in några hundra meter innan man kommer fram till Harsjön ute på Solviksvägen. Där finns en bom som spärrar av och följer man den vägen och håller till vänster i korset längre in så anländer man slutligen till Abborrsjöns och Abborrmossens västra sida. Därifrån anar man bara sjöns öppna vatten men får se desto mer

Abborrsjön

Yta: 0,003 km² (3048 m²)

Längd: 62,5 m

Höjd över havet: 59 m

Kommun: Gnesta

Socken: Gåsinge-Dillnäs

Maxdjup: okänt

av mossens utbredning – just frånvaron av sjö är ytterst påtaglig där – och ljungen är extra hög på denna plats, och landskapet närmast skrämmande i sin ödslighet. Höst som vår kan man få syn på orrar som häckar på myren. Då är du också i närheten av Trullsjön som enkelt går att nå till fots, så passa på att se den också.

Området runt Abborrmossen har tidvis varit utsatt för människans påverkan. Det är känt som en del av Sörmlands finnmark, dit svedjebönder från Savolax i Finland kom redan på 1570-talet till den så kallade Finntäppan. På plats i Åkers bergslag började de bruka stora arealer av jorden efter att först ha avverkat skogen och bränt den. Stora rågskördar blev resultatet. På 1600-talet behövdes emellertid skogen för brukens produk-

tion i trakten och finnarna blev därför ofta i stället kolare eller bruksarbetare, men somliga stannade kvar uppe på skogen och fortsatte med boskap och odling.

Sara Lidman använder det tydligt negativa dialektordet slöje för myr i romanen *Hjortronlandet* (1955) där hon gestaltar myren som täckt av tjorvigt segt ris och stripiga tuvor med lömska dypölar, tunggådd och efterhängsen, ”ful illaluktande jämmerlig”. En förrädisk bit av vildmarken, både svärgenomtränglig, obrukbar och där döden ständigt hägrade. Vintertid kom därifrån en vind Lidman liknar vid ”en luggande magister”, men också försoning: ”En kort tid om hösten kunde den klarna upp, det var när markriset blev rött och gräset gult – då lyste sumpmarken om man kisade och såg på den i stort.”

En solig dag vid Abborrsjön kan en kisande besökare mycket väl uppleva samma sak som det Lidman beskriver och mitt i alltihop, i detta röda och gula hösthav, glimrar då den lilla sjön till, kommer till liv. Ett stycke norrländsk myrnatur mitt i Mälarmården. ■

Per Hellgren, Vildmarksreporter

Vandring längs kanaler och banvallar – lördagen den 18 april

Ett av vårens utflyktsmål, en av Åkers bergslags dammluckor.

Foto: Pehr Bengtsson

En råvara, en energikälla, tillgång på bränsle och en infrastruktur för transporter. Det var förutsättningarna för att driva ett bruk. Allt detta fanns i Åkers bergslag: järnmalm i berget, vattenkraft i sjöar och vattendrag, kol och timmer i skogen och transportvägar på sjöarna – senare även järnväg.

Lördagen den 18 april gör vi en vandring längs de kanaler och fördämningsvallar som ställdes i ordning för att säkra vattenkraften till Åkers Styckebbruk och längs den järnväg som under tre decennier användes för transport av järnmalm, torv och ved.

Kanalerna är delvis igenvuxna, några av fördämningsvallarna utplånade, järnvägsrälsen sedan länge borttagen och såld. Men förvånansvärt mycket finns kvar och fullt synligt för den som känner historien och vet

vad man ska titta efter.

Vandringen leds av professor Johan Knutsson, en av författarna till boken *Åkers Bergslag – kanoner och krut* från 2024, och Pehr Bengtsson, medförfattare och med en övergripande roll i bokens tillkomst.

Vandringen utgår från Åkers masugn mitt emot herrgården 11.00. Den avslutas på samma plats omkring 14.00. För den som så önskar finns då möjlighet att besöka arkivet i masugnbyggnaden för att se några av de dokument som berättar om det vi sett under dagen.

Vandringen om 6-7 km genomförs till största delen längs lättgångna vägar med enstaka kortare sträckor i halvsvar terräng. Halvvägs intas matsäck som var och en själv bär med sig.

Johan Knutsson

Ögonblick i Åker

Vildmarkspromenad. Ingvar Jonsson, Lilly Lindblad och Saga Jonsson går Marviksleden den 16 juni 1991. Foto: Harry Lindblad.

Åkers Hembygdsförening söker din hjälp!

Vi vill på hembygdsmuséet visa fler kvinnoskildringar från Åker. Kvinnors vardag, yrkesliv, deras kompetens, deltagande i föreningar och organisationer osv.

Har du förslag på berättelser, fotografier, föremål, individuella öden osv som visar mer om kvinnors liv i Åker, tveka inte att kontakta oss!

Mejla: Monica.lindell@rylen.net eller ring 076-83 69 954 så jobbar vi vidare tillsammans.

Johanna från Bredsjönäs

Pehr Bengtsson ser en skylt vid gruvstugan i Bredsjönäs om den dövstumma Johanna Albertina som arbetade med att vaska malm i gruvan och blir nyfiken på vem denna kvinna var. Frågorna hopas: Vem var kvinnan bakom de få raderna på skylten? När bodde hon i gruvstugan och varför var hon dövstum? Här följer denna berättelse.

Text: Pehr Bengtsson

Den som stannat upp vid grunden för gruvstugan i Bredsjönäs och läst på skylten har fått veta att här bodde under en tid dövstumma Johanna Andersson eller Döva Johanna som hon kallades. Skylten berättar att hon skall ha försörjt sig på att bland annat vaska malm vid Bredsjönäs gruva och att hon hade det fint pyntat runt stugan. Johanna dog 1920 kunde man också läsa.

Om Johanna

Men vem var Döva Johanna, var hon dövstum, och i så fall hur kom det sig, när bodde hon i gruvstugan och dog hon vid gruvstugan 1920? Frågorna kan bli många när man börjar fundera på män-

niskan bakom namnet och de få raderna på skylten.

Johanna föddes den 15 mars 1848 och döptes till Johanna Albertina. Fadern var bonden Anders Larsson i Stora Bredsjönäs och modern hette Stina (Christina) Persdotter. Johanna Albertina föddes som barn nummer sex. Totalt fick Anders och Stina nio barn varav två dog mycket unga.

År 1850, under Johannas andra år, har prästen noterat i husförhörslängden att Johanna blivit "dövstum genom hjärnfeber 1850". Uttrycket hjärnfeber användes som samlingsbegrepp för flera sjukdomssymtom som drabbade hjärnan, i detta fall var det troligen fråga om hjärnhinneinflammation.

Johanna bor kvar hemma på gården Stora Bredsjönäs och trots att hon varken hör eller kan tala fungerar livet tillsammans med föräldrar och syskon. När hon är 17 år händer något som säkert förändrar hennes liv igen, hon får komma till Manillaskolan i Stockholm. I april 1865 flyttar hon in på skolan. I Manillaskolans handlingar om inskrivningen anges "2 April Döfstumma Johanna Alb. Andersdotter betalande Elev".

Socknen tar beslut

Det var Åker socken som stod som sökande för Johanna. Från ett "Utdrag av Protokollet hållet inför Allmän Kommunal Stämman med Åkers och Ärja Församlingar uti Församlingens Sockenstuga den 12 Februari 1865" kan vi läsa följande:

"Beslöts att ansökan skall ingå till Institutet för Blinda och Döfstumma om intagande derstädes af döfstumma flickan Johanna Albertina Andersdotter i Stora Bredsjönäs född den 15 Mars 1848 af föräldrarna, undantagsmannen Anders Larsson och Stina Persdotter och skall afgiften därför, 250 Rdr Rmt (riksdaler riksmünt) för ett år af Församlingens Fattig-Cassa bestridas ...".

Anders Larssons son Anders Andersson hade vid denna tid övertagit gården. Nu bodde Johannas pappa, bonden Larsson, med hustru och de yngsta barnen i undantaget, därav "undantagsmannen" som angavs i socknens handling. Av de 250 Rdr fick brodern Anders Andersson gå i god för 100 Rdr genom en revers med gården Stora Bredsjönäs som säkerhet. När båda föräldrarna avlidit skulle de 100 Rdr återbetalas. De övriga 150 Rdr stod således fattigkassan för. Handlingen är undertecknad – A. v. Stocken-

ström, vice ordförande.

Förutom den mer allmänna begäran så skulle ett formulär med 27 frågor fyllas i. Nu var inte alla frågor aktuella för Johanna men från formuläret kan vi se att Kommunalnämnden svarar för betalningen. Här framgår att föräldrarna är friska till kropp och själ och att Johanna, förutom att hon är döfstum, är "Utan lyte frisk och Stark kropps konstitution". När Johanna föddes var födandet inte svårt eller ovanligt och på frågan "Var den som ammade barnet frisk under digifnigstiden?" är svaret Ja med ett utropstecken. Johanna har goda förståndsgåvor och har inte varit föremål för "klemig behandling" utan en "härdad behandling och Stark kropp", hon är vaccinerad mot koppor och har ett gott lynne. Hon har lätt för att lära och "har varit sysselsatt i sitt hem med handarbeten, spånad och väfning, jemte andra hushållssysslor". Hon kan även spinna och sticka. Det är modern som svarat på frågorna och det är vice pastor Johan Blomqvist som fört pennan och undertecknat dokumentet.

Vice pastor Blomqvist har även bifogat en handling där han intygar hennes födelsetid, vilka hennes föräldrar är och att hon är vaccinerad. Att hon för närvarande är frisk och inte har någon smitta intygar doktor Lind i Mariefred i en egen handling daterad 22 februari.

Manillaskolan

Manillaskolan hade startat 1809 och tog emot döva och blindas barn. Skolan som från början hette Allmänna institutet för Döfstumma och Blinda låg på Djurgården. Skolan var en internatskola där både elever och lärare levde sina liv, här bodde man, utspisades och gick i

Manillaskolan (i dag Campus Manilla) ligger på Djurgården i Stockholm och startade 1809 som en skola för döva och blinda barn. Foto: Statens Fastighetsverk.

skola. Skoldagen började klockan 08 och pågick till 19.00 utom på lördagar, då slutade skoldagen klockan 13.00. Antal lästimmar per dag var 8-9 timmar och på lördagar omkring 4 timmar.

Eleverna bodde sannolikt tillsammans i sovsalar med fastställda tider för läggdags och revelj.

Före skoldagen startade serverades frukost som under vinterhalvåret bestod av välling och ölsoppa med bröd. Mellan maj och sista september omfattade frukosten "smör på $\frac{3}{4}$ kaka bröd" samt två till tre gånger i veckan surmjölk. Några gånger under sommarmånaderna serverades dessutom färsk fisk och grönsaker.

Middag serverades vid 13-tiden och var mer eller mindre detsamma varje

vecka. En meny som hade fastställts 1860 såg ut så här:

Söndag

Middag: Färskt kött med sås och potatis, Soppa

Afton: Kalvsylta med smörgås med ost, Risgrynsvälling

Måndag

Middag: Stuvat kött med potatis, soppa med gryn och rötter

Afton: Smörgås, Mjölgröt med söt mjölk

Tisdag

Middag: Spicken sill med gröna örter, Risgrynsvattsoppa med sviskon

Afton: ?, Dricka med sirap

Onsdag

Middag: Kabeljo eller annan salt fisk med potatis, vitkål, ölsoppa eller sur mjölk

Inneboende på Skäggesta tidigt 1920-tal. Johanna Albertina längst fram till vänster. Okänd fotograf.

Afton: Smörgås, Krossgrynsgröt med söt mjölk

Torsdag

Middag: Salt fläsk eller kött med potatis och ärter

Afton: Palt eller Paltbröd med sås, Ölost

Fredag

Middag: Köttmat (Lungmos, Sylta, Paltbröd med fläsk, Köttkorv, Färskt kött), ärter

Afton: Smörgås, Korngrynsgröt med söt mjölk

Lördag

Middag: Kokt sill eller salt strömming med potatis eller färsk fisk eller lutfisk, Ölsoppa

Afton: Smörgås och korngrynsgröt med sirap och dricka eller Lax med potatis och ölost

Vid jul, nyår, påsk, pingst och midsommarafteon vankades lutfisk med sås, söt-

potatis och mjölk. I handlingarna från skolan framgår att fettisdagen också var en särskild dag: "Fettisdagen givfes fast kött eller stek samt en hvetebulle med söt mjölk". Man påtalar även att det skall serveras så mycket mat "att eleverna blifva måttligt mätta d.v.s. högst 2 portioner af hvarje Rätt".

Här tillbringade nu Johanna Andersdotter drygt två år, från den 2 april 1865 till 11 juni 1867 då hon återvänder till hemmet i Åker. Under tiden på skolan konfirmeras hon i Manilla kapell. När Johanna slutar på skolan får hon betyg i de ämnen hon studerat. Svårast verkar Johanna ha haft för religion där omdömet anges som försvarligt, inom parentes står hjälpligt. Hon har även betyg i svensk språklära, matematik, teckenspråk, handstil, ritning, gymnas-

tik och handslöjd. I de flesta fall har hon omdömet ”Med beröm godkänd”.

Åren efter Manillaskolan

Året efter att Johanna återvänt till Bredsjönäs säljer brodern Anders gården och flyttar med sin familj till Gåsinge. Ny ägare av Stora Bredsjönäs blev nu Anders Sundell. Johanna med föräldrar bor kvar i undantagsstugan.

När fadern dör 1870 bor modern Kristina och Johanna kvar. Enligt kyrkböckerna finns de på hemmanet Stora Bredsjönäs och då antagligen i undantagsstugan.

1898 dör modern Christina Persdotter. Johanna bor nu ensam. Men var bor hon? Gruvstugan som bostad nämns inte i kyrkböckerna, men någon gång har Johanna flyttat till Gruvstugan. Eller var detta kanske bostaden som var ”undantaget” på hemmanet Stora Bred-

Johanna vid gruvstugan i Bredsjönäs. Foto av Johan Pontus Granberg, son till gruvfogde Granberg vid Skottvång.

sjönäs? Några tydligare belägg än gamla berättelser om Johanna och gruvstugan har jag inte funnit. Men fotot som Granberg tagit (se ovan) sägs visa henne vid gruvstugan – så då bodde hon nog här en tid av sitt liv.

Den 25 november 1918, knappt fyra månader innan hon fyller 71 år, flyttar Johanna till Styckebrukets ålderdomshem Skäggesta. Att hon kom till Styckebrukets ålderdomshem visar att hon varit anställd av bruket. Här tillbringar dövstumma Johanna sina sista 4½ år. Den 21 juli 1923 lämnar Johanna jordelivet.

Historien som berättade att hon dog 1920 överlevde hon med tre år. ■

Källor

Stockholms stadsarkiv, Manillaskolan.
Åkers hembygdsförenings arkiv, bihang II Bertil Andersson.

Husförhörslängder/Församlingsböcker för Åker.

Järnet, Folket och Bygden, Sive Karlsson 1991.

Ölsoppa, Lungmos, Ölost

Ölsoppa eller öllsupa är ett slags välling från bondesamhällets tid som man kokade på mjölk, mjöl och öl eller svagdricka, ofta smaksatt med socker, ingefära och salt.

Lungmos var hackat kokt kött och inälvor som kokats tillsammans med korngryn. Smaksattes ofta med mejram, timjan och peppar.

Ölost är svagdricka eller öl blandat med mjölk.

Källa: Wikipedia.

Bruks- Historier

Tre småroliga snabbisar

Invigningen av klockstapeln vid Församlingshemmet år 1958

Efter invigningen av klockstapeln så var alla inblandade inbjudna på kaffe i Församlingshemmet. Helge Lindqvist var ledare för Åkers musikkår och kom att gå bredvid Lars-Erik Höijer in till kaffet. Helge hade funderat över varför just Lars-Erik skulle vara med bland de inbjudna, så han blev tvungen att fråga.

"Jag! Jag har ju för fan svarvat kläppen!" blev Höijers svar.

Berättat av Helge för Harry Lindblad

Johansson blir Rickeborn

Rune Jarl berättar att när Sven Rickeborn bytte namn från Johansson till Rickeborn så gick han till majoren Harald von Seth och talade om att "från och med nu heter jag Rickeborn".

Varvid Majoren frågade:

"Hur stavar Johansson till det?"

Nedtecknat av Harry Lindblad 2012

En tavla

Smeden Villiam Jansson hade en grabb som hette Gunnar. Gunnar fick reda på att han hade en halvbror som var konstnär.

Han tänkte då att kan han måla tavlor så kan jag nog det med. Han tog och skaffa sig de nödvändigaste, färg, penslar och något att måla på, sen tog han faderns roddbåt och rodde ut på Visnaren, förankra båten i en gammal länstock och började måla av Forsanäs på Gröna slätten. Men i vinden ändrade båten läge så när tavlan var "färdig" hade han målat av Långvind.

Harry Lindblad 2011

